

TAMPERE.
FINLAND

2022–2025

PALVELU- SUUNNITELMA

*Yhdyskuntalautakunta ja
kaupunkiseudun
joukkoliikennelautakunta*

TAMPERE

Sisällys

Johdanto	1
Lautakunnan palvelusuunnitelman valmisteluprosessi	2
Lautakuntien tehtävät.....	2
Palvelusuunnitelman strateginen perusta	3
Tampereen strategia: Tekemisen kaupunki.....	3
Pormestariohjelma	4
Lautakunnan toimintaa ohjaavat keskeiset erillisohjelmat ja -suunnitelmat.....	4
Painopisteet ja toimenpidekokonaisuudet	5
Strategian painopisteet ja lautakunnan toimenpidekokonaisuudet.....	7
Strategian painopiste: Yhdenvertaiset yksilöt	7
Strategian painopiste: Tekevät yhteisöt.....	9
Strategian painopiste: Hiilineutraaleja tekoja	11
Strategian painopiste: Tulevaisuuden edelläkävijyyttä.....	14
Lautakunnan tavoitteisiin ja toimenpidekokonaisuuksien toteuttamiseen liittyvät strategiset riskit ja epävarmuudet.....	16
Strategiset riskit ja epävarmuudet	16
Hankintalinjaukset	17
Liitteet:	22

JOHDANTO

Lautakunnan palvelusuunnitelma on osa kaupungin strategista johtamisjärjestelmää (kuva), jolla tuetaan ja ohjataan toiminnan strategian mukaista suunnittelua, kehittämistä ja johtamista.

Palvelusuunnitelma laaditaan valtuustokaudelle 2022–2025. Se tarkentaa ja toimeenpanee Tampereen strategiaa, strategiaa täydentäviä ohjelmia ja suunnitelmia sekä strategian laadinnan pohjana olevaa pormestariohjelmaa. Palvelusuunnitelmaan kootaan lautakunnan alaista toimintaa ohjaavat strategian painopisteet linjauksineen ja tavoitteineen, lautakunnan palveluiden ja toiminnan kehittämistä koskevat painopisteet ja tavoitteet sekä niitä toteuttavat toimenpidekokonaisuudet. Lisäksi palvelusuunnitelma sisältää muut mahdolliset linjaukset lautakunnan alaisen toiminnan johtamiseksi. Palvelusuunnitelmissa esitetään myös strategian ja toimenpidekokonaisuuksien toteuttamiseen liittyvät riskit ja epävarmuudet sekä pitkän aikavälin hankintalinjaukset.

Palvelusuunnitelman päivitystarpeet arvioidaan vuosittain osana toiminnan ja talouden prosessia. Palvelusuunnitelman edistymisen seuranta toteutetaan vuosittain palvelusuunnitelman päivityksen sekä vuosisuunnitelmaraportoinnin yhteydessä.

LAUTAKUNNAN PALVELUSUUNNITELMAN VALMISTELUPROSESSI

Palvelusuunnitelmaa on valmisteltu loppuvuodesta 2021 alkaen Tampereen uuden Tekemisen kaupunki -strategian sekä Anna-Kaisa Ikkosen pormestariohjelman pohjalta. Kaupungin yhteinen palvelusuunnitelmien valmistelun aloitustilaisuus järjestettiin 29.9.2021. Palvelualueiden ja konsernihallinnon valmistelutyön tueksi järjestettiin lisäksi marraskuun 2021 aikana webinaarisarja palvelusuunnitelmien tärkeimmistä teemoista. Kaupungin johtoryhmä käsitteli palvelusuunnitelmien valmistelun etenemistä 21.12.2021 ja kaupunginhallitus 17.1.2022.

Palvelusuunnitelman valmisteluun osallistui laaja joukko kaupunkiympäristön palvelualueen työntekijöitä. Lisäksi suunnitelman sisältöjä sovitettiin yhteen muiden palvelualueiden kanssa. Palvelusuunnitelmaa käsiteltiin 9. joulukuuta lautakuntien yhteisessä palvelusuunnitelmaseminaarissa, jossa työstettiin palvelusuunnitelman painopisteitä ja toimenpidekokonaisuuksia. Lautakunnat käsitelivät palvelusuunnitelmaluonnosta kokouksissaan myös joukkoliikennelautakunnan osalta 26.1.2022 ja yhdyskuntalautakunnan osalta 1.2.2022. Lautakuntien on määrä hyväksyä palvelusuunnitelma kokouksissaan 15. ja 16. helmikuuta.

Palvelusuunnitelma päivitettiin syksyn 2022 ja kevään 2023 aikana strategia- ja kehittämissyksikön ohjeistuksen mukaisesti kaupunkiympäristön palvelualueen asiantuntijoista koostuvan työryhmän toimesta palvelualueen johtoryhmän ohjauksessa. Yhdyskuntalautakunta ja joukkoliikennelautakunta hyväksyivät uudistetut painopisteet ja toimenpidekokonaisuudet osana vuoden 2023 vuosisuunnitelmien hyväksymistä. Kokonaisuudessaan päivitetty palvelusuunnitelma eteni yhdyskuntalautakunnan hyväksyttäväksi 16.5.2023 ja kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan hyväksyttäväksi 24.5.2023.

LAUTAKUNTIEN TEHTÄVÄT

Yhdyskuntalautakunnan tehtävänä on järjestää kaupunkirakenteen kehittämistä kokonaisuutena, kaupunkisuunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa koskevat palvelut sekä viranomaispalvelut. Lautakunta vastaa kestävästä kaupunkikehityksestä ja ympäristöpolitiikan linjausten ja sitoumusten koordinaatiosta, toimeenpanosta, projektoinnista ja seurannasta. Lautakunnalle kuuluu liikenteen hallinta paitsi ympäristö- ja rakennusjaostolle sekä Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle kuuluvat tehtävät. Lisäksi lautakunnalle kuuluu tulvariskien hallinta sekä yleisen vesi- ja viemärlaitoksen toiminta-alueesta määrääminen. Lautakunta toimii lainsäädännön mukaisena viranomaisena edellä mainituissa asioissa.

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta toimii Tampereen, Nokian, Oriveden ja Ylöjärven kaupunkien sekä Kangasalan, Lempäälän, Pirkkalan ja Vesilahden kuntien yhteisenä seudullisena joukkoliikenteen viranomaisena Tampereen kaupunginvaltuuston ja -hallituksen alaisuudessa. Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan tehtävänä on järjestää joukkoliikenne Tampereen kaupunkiseudulla yhteistoimintana kaupunkiseudun kuntien kanssa. Yhteistoiminnan tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä

sekä kehittää ja koordinoi seudullista joukkoliikennettä niin, että palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti.

PALVELUSUUNNITELMAN STRATEGINEN PERUSTA

Tampereen strategia: Tekemisen kaupunki

Tampereen strategia on ylin kaupungin toimintaa ohjaava asiakirja ja se luo pohjan kaupungin strategiselle johtamiselle ja kehittämiselle. Strategiassa on määritelty kaupungille visio, joka määrittelee, millainen Tampere on vuonna 2030, kun strategia on toteutunut. Strategiassa määritellään myös strategiset painopisteet sekä valtuustokauden tavoitteet ja mittarit, jotka kertovat, miten strategiaa toteutetaan ja miten strategian toteutumista seurataan. Lisäksi strategiassa määritellään linjaukset asiakaskokemuksen kehittämiseksi sekä läpileikkaavat linjaukset, valtuustokauden tavoitteet ja mittarit kaupungin uudistumiskyvystä.

[Tampereen strategia 2030 \(pdf\)](#)

Pormestariohjelma

Tampereen strategia Tekemisen kaupunki on valmisteltu Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelman pohjalta. Palvelusuunnitelmat ja vuosisuunnitelmat ovat keskeisiä asiakirjoja, joiden avulla varmistetaan pormestariohjelman toimeenpano valtuustokauden aikana.

[Pormestari Anna-Kaisa Iksen pormestariohjelma \(pdf\)](#)

Lautakunnan toimintaa ohjaavat keskeiset erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Yhdyskuntalautakunnan ja joukkoliikennelautakunnan alaista toimintaa koskee lisäksi yli 20 erillisohjelmaa tai suunnitelmaa. Osa asiakirjoista on luonteeltaan strategisia, toimintaa ohjaavia ja linjaavia ja osa toteutuksen ohjelmointiin keskittyviä toimenpideohjelmaa. Erillisohjelmat pohjautuvat strategian ja pormestariohjelman linjauksiin ja ne hyväksytään hallintosäännössä määriteltyjen toimivaltarajausten mukaisesti kaupunginvaltuustossa, -hallituksessa tai asianomaisessa lautakunnassa. Lisäksi yhdyskuntalautakunnan ja joukkoliikennelautakunnan toimintaan vaikuttavat strategiset kehitysohjelmat, jotka hyväksytään kaupunginhallituksessa. Osa erillisohjelmista päivitetään vuosittain (mm. PALM ja asemakaavoitusohjelma), osa valtuustokausittain tai tarvittaessa. Valtuustokauden 2022–2025 aikana toimielinten hyväksyttäväksi tulee Luonnon monimuotoisuusohjelma LUMO, Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma, Pyöräliikenteen kehittämisohjelma, Liikenneturvallisuusohjelma, Kiertotaloussuunnitelma, Ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma sekä Viherkattolinjaus. Asunto- ja maapolitiikan linjaukset, Luonnonsuojeluohjelma sekä Arkkitehtuuriohjelma päivitetään. Lisäksi maankäytön strategista ja poliittista johtamista selkeytetään yleiskaavatyön yhteydessä luomalla kaupungille maankäyttöpolitiikka.

Erillisohjelmien hyväksymisen yhteydessä tehdyt, lautakuntien alaista toimintaa ohjaavat linjaukset on huomioitu palvelusuunnitelman valmistelussa. Erillisohjelmat ovat myös keskeisessä roolissa strategian, pormestariohjelman ja palvelusuunnitelman toteutuksessa. Palvelusuunnitelman painopisteiden ja toimenpidekokonaisuuksien yhteydessä on mainittu ohjelmat, jotka sisältävät painopistettä koskevia linjauksia ja joiden kautta toimenpidekokonaisuuksien toteutus osin tapahtuu. Erillisohjelmien keskeiset toimenpiteet nostetaan vuosittain vuosisuunnitelmaan. Tampereen kaupungin sisäisten erillisohjelmien lisäksi toiminnassa huomioidaan kaupunkiseudun kuntien yhteiset ohjelmat ja suunnitelmat (esim. MAL-sopimus ja rakennesuunnitelma), joita ei ole kuvattu alla olevassa taulukossa 1.

Taulukko 1.

Erillisohjelmat ja -suunnitelma
STRATEGISET, TOIMINTAA OHJAAVAT JA LINJAAVAT ERILLISOHJELMAT
Strategiset yleiskaavat: kantakaupunki, keskusta (KV)
PALM-suunnitelma (KH, valmistelu talousyksikön alaisuudessa)

Asunto- ja maapolitiikan linjaukset (KV, valmistelu AKILA:n alaisuudessa)
Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma SUMP (KH)
Luonnon monimuotoisuusohjelma LUMO (KH)
Kestävä Tampere 2030 kohti hiilineutraalia kaupunkia linjaukset (KV)
Arkkitehtuuriohjelma (valmistelussa 2023)
Elinkeinopolitiikan linjaukset (KH, valmistelu ELOSA:n alaisuudessa)
Luonnonsuojeluohjelma (KV)
TOIMENPIDEOHJELMAT JA LINJAUKSET
Yleiskaavoitusohjelma (KV)
Asemakaavoitusohjelma (KH)
Hiilineutraali Tampere 2030 -tiekartta (KH)
Pyöräliikenteen kehittämisohjelma (KH)
Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma (KH)
Kaupunkipuulinjaus (YLA)
Kasvikattolinjaus (YLA, hyväksyminen 2023)
Hulevesiohjelma (YLA)
Vieraspalveluohjelmat: leikkipaikat, avoimet viheralueet (YLA)
Meluntorjunnan toimintasuunnitelma (YLA)
Raitiotien jatkosuunnitelmat (KH)
KEHITYSOHJELMAT: Hiilineutraaleja tekoja, Viiden tähden keskusta, Hiedanranta, Data Driven City for Citizens, Luovien alojen kehitysohjelma (KH)

KV: Kaupunginvaltuusto, KH: kaupunginhallitus, AKILA: Asunto- ja kiinteistölautakunta, ELOSA: Elinvoima- ja osaamislautakunta, YLA: Yhdyskuntalautakunta

PAINOPISTEET JA TOIMENPIDEKOKONAISUUDET

Tampereen strategia Tekemisen kaupunki jakautuu neljään painopisteeseen, jotka ovat: yhdenvertaiset yksilöt, tekevät yhteisöt, hiilineutraaleja tekoja ja tulevaisuuden edelläkävijyyttä. Painopisteitä konkretisoidaan niille asetetuille toimenpidetekonaisuuksilla. Toimenpidetekonaisuudet kuvaavat niitä keskeisiä temaattisia kokonaisuuksia, joissa lautakunnan alaista toimintaa tulee uudistaa, muuttaa tai painottaa, jotta strategian painopisteet ja niille asetetut tavoitteet (valtuustokauden tavoitteet) on mahdollista saavuttaa. Toimenpidetekonaisuudet ohjaavat vuosisuunnitelmien vuosittaisten toimenpiteiden määrittelyä.

Seuraavalla sivulla olevassa kuvassa esitetään painopisteet ja näiden toimenpidetekonaisuudet.

YHDYSKUNTALAUTAKUNNAN JA KAUPUNKISEUDUN JOUKKOLIIKKENNELAUTAKUNNAN PALVELUSUUNNITELMAN 2022–2025 PAINOPISTEET JA TOIMENPIDEKOKONAISUUDET

Strategian painopisteet ja lautakunnan toimenpidekokonaisuudet

Strategian painopiste: Yhdenvertaiset yksilöt

Tavoite vuoteen 2030: *Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Tampereella jokainen voi olla oma itsensä ja toteuttaa unelmiaan.*

Valtuustokauden tavoitteet ja mittarit on kuvattu strategiassa.

Kaupungin viihtyisyys, turvallisuus ja aktiivinen elämäntapa

Toimenpidekokonaisuuden kuvaus	<p>Kärjet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parannetaan asukkaiden tyytyväisyyttä kunnossapitoon parantamalla kunnossapidon laatua. • Vähennetään rakennustyömaiden aiheuttamia haittavaikutuksia, jotka kohdistuvat turvallisuuteen, sujuvuuteen, esteettömyyteen ja ympäristöön • Parannetaan joukkoliikenteen turvallisuutta ja esteettömyyttä • Sisällytetään kävelyn ja kaupunkielämän- ja pyöräilyohjelmien tavoitteet asemakaavojen valmisteluun • Lisätään kaupunkivihreän määrää. <p>Toimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen liittyvät ohjelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asemakaavoitusohjelma • Viherpalveluohjelmat • Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma • Pyöräliikenteen kehittämisohjelma • Liikenneturvallisuusohjelma • Arkkitehtuuriohjelma • Viherkattolinjaus • Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma • Meluntorjunnan toimintasuunnitelma • Valaistuksen toimintalinjat
Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkoisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmä • Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja kunnossapito -palveluryhmä • Joukkoliikenne (Nysse) • Kestävä kaupunki -palveluryhmä <p>Ulkoista rahoitusta (mm. Traficom:n avustukset) hyödynnetään kävelyn ja pyöräilyn sekä liikenneturvallisuuden kehittämistä koskevissa toimenpiteissä.</p>

Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	Strategian turvallisuutta koskevat mittarit Asukkaiden tyytyväisyys kunnossapitoon Keskeisten toimenpiteiden toteutuminen <ul style="list-style-type: none"> • Liikenneturvallisuusohjelman laadinta ja toteutuksen käynnistäminen • Arkkitehtuuriohjelman laadinta ja toteutuksen käynnistäminen • Kaupungin viihtyisyyttä, turvallisuutta ja aktiivista elämäntapaa edistäviä kohteita asemakaavoja Hakametsän Sport Campus, Iidesjärven puisto, Hämeenpuisto, Peltolammin hyvinvointikeskus, Eteläpuisto, Viinikanlahti, Hiedanranta.
--	---

Monipuoliset asumisen mahdollisuudet Tampereella

Toimenpidekokonaisuuden kuvaus	Kärjet: <ul style="list-style-type: none"> • Perhe- ja pientaloasuntojen mahdollistaminen eri puolilla kaupunkia • Asuinalueita suunnitellaan ja kehitetään laajempina kokonaisuuksina huomioiden myös lähiympäristön turvallisuuden ja viihtyisyyden sekä lapsiperheiden näkökulmat Toimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen liittyvät ohjelmat: <ul style="list-style-type: none"> • Asemakaavoitusohjelma • Asunto- ja maapolitiikan linjaukset
Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmä • Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja kunnossapito - palveluryhmä • (Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmä)
Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	<ul style="list-style-type: none"> • Pientaloalueiden asemakaavoja Ojalaan ja Nurmi-Sorilaan 2022–2026 • Monimuotoisen asuntorakentamisen asemakaavoja Viinikanlahden, Hiedanrannan ja Ruotulan alueille 2022–2026 • Asumisen monimuotoisuuden tavoitteiden ja toimintatapojen määrittely 2022–2023 • Infran toteuttaminen voimassa olevien ja vireillä olevien pientalokaa-vojen alueilla (mm. Västringinmäki)

Strategian painopiste: Tekevät yhteisöt

Tavoite vuoteen 2030: *Tampere näyttää suuntaa tulevaisuuden yhteisöllisyyteen. Tampereen moninaiset yhteisöt ja kohtaamiset ruokkivat hyvinvointia, luovuutta ja innovatiivisuutta. Yhdessä teemme parempaa huomista.*

Valtuustokauden tavoitteet ja mittarit on kuvattu strategiassa.

Osallistuminen kaupungin kehittämiseen

Toimenpidekokonaisuuden kuvaus	<p>Kärjet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osallistumisen mahdollisuuksien tekeminen näkyväksi ja helpoksi kuntalaisille • Osallistumista ja vuorovaikutusta koskevan osaamisen vahvistaminen palvelualueella • Vuorovaikutus- ja palauteprosesseissa kertyvän datan hyödyntäminen osana suunnittelun lähtöaineistoja <p>Toimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen liittyvät ohjelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kestävän liikkumisen suunnitelma SUMP • Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma • Luonnon monimuotoisuusohjelma LUMO • Pyöräliikenteen kehittämisohjelma • Arkkitehtuuriohjelma • Hulevesiohjelma • Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma • NysseLab-vuorovaikutuskonsepti
Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmä • Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja kunnossapito -palveluryhmä • Kestävä kaupunki -palveluryhmä • Joukkoliikenne (Nysse) • Paikkatieto
Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	Toimenpiteiden toteutuminen Fiilis-kyselytyökalulla tehtyjen kyselyjen lukumäärä sekä vastausmäärät

Odotukset ylittävä asiakaskokemus

Toimenpidekokonaisuuden kuvaus	<p>Kärjet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskeisten asiakasryhmien, asiakasprosessien ja niihin liittyvien asiakaslupausten määrittely • Palvelupolkujen selkeyttäminen yli yksikkörajojen • Asiakaskokemuksen mittaamisen tapojen määrittely ja mittauksen käynnistäminen valituissa palveluissa
---------------------------------------	---

Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Koko palvelualue • Yhteistyötahot: Strategia- ja kehittämissyksikkö
Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	Asiakaskokemusta koskevan mittauksen kattavuus ja mittaustulokset Asiakaslupausten määrän kehitys

Kaupunki alustana tapahtumille, elämyksille, innovaatioille ja liiketoiminnalle

Toimenpidekokonaisuuden kuvaus	<p>Kärjet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön dataan pohjautuvien innovaatioiden ja liiketoiminnan mahdollistaminen • Kaupunkiympäristön sekä suunnittelu- ja rakentamisprosessien hyödyntäminen alustana innovaatioille ja syntyvien innovaatioiden omaksuminen laajasti kaupungin toiminnassa • Tapahtumien huomioiminen yleisten alueiden, torien, aukoiden ja ranta-alueiden suunnittelussa ja toteutuksessa. <p>Toimenpidekokonaisuuden toteutukseen liittyvät ohjelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vetovoimainen elämyskaupunki -kehitysohjelma • Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma • Tampereen kaupungin datastrategia (valmisteilla)
Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmä • Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja kunnossapito -palveluryhmä (Infraomaisuuden hallinta -yksikkö, satamatoimisto) • Joukkoliikenne (Nysse) • Tapahtumien luvittamiseen liittyvät viranomaisyksiköt • Yhteistyötahoina kehitysohjelmat sekä tietohallinto <p>Vihreän siirtymän rahoituksen hyödyntäminen. Ulkopuolisen rahoituksen mahdollisuuksia tutkitaan mm. kaupunkiympäristön dataan pohjautuvien innovaatioiden mahdollistamisessa</p>
Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	Vetovoimainen elämyskaupunki- ja Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelmien toteutuminen.

Strategian painopiste: Hiilineutraaleja tekoja

Tavoite vuoteen 2030: *Tampere on kansainvälisesti tunnettu vaikuttavista teoistaan ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden eteen. Kestävien valintojen tekeminen on täällä helppoa - vetovoimamme syntyy arjen sujuvuudesta*

Valtuustokauden tavoitteet ja mittarit on kuvattu strategiassa.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen kaupunkiympäristössä

Toimenpidekokonaisuuden kuvaus	<p>Kärjet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hiilineutraali Tampere –tiekartan toimeenpano • Ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimintamallin toteuttaminen • Ihmisten kulutus- ja liikkumistottumuksiin vaikuttaminen • Kantakaupungin vaiheyleiskaavan 2021–2025 ilmastonmuutoksen sopeutumisen ja viherympäristön teemat <p>Toimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen liittyvät ohjelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hiilineutraali Tampere -tiekartta • Viherpalveluohjelmat • Viheralueohjelma • Hulevesiohjelma • Kaupunkipuulinjaus • Hiilineutraaleja tekoja –kehitysohjelma • Kasvikattolinjaus • Luonnon monimuotoisuusohjelma LUMO
Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Kestävä kaupunki -palveluryhmä • Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmä • Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja kunnossapito -palveluryhmä • Joukkoliikenne (Nysse) <p>Ulkopuolista rahoitusta (EU-Horizon) hyödynnetään ruokajärjestelmän kehittämisessä ja mahdollisesti myös muissa kohteissa.</p> <p>Selvitetään ilmastonmuutoksen sopeutumisen ja hillinnän EU-rahoitusmahdollisuuksia.</p>
Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	Hiilineutraali Tampere 2030 tiekartan toteutuminen

Luonnon monimuotoisuus

<p>Toimenpidekokonaisuuden kuvaus</p>	<p>Kärjet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luonnon monimuotoisuuden indikaattorit ja seuranta • Ekologisesti tärkeän sini-viherverkoston tunnistaminen ja sen vahvistaminen maankäytön suunnittelussa • Luonnon monimuotoisuutta vahvistavien käytäntöjen omaksuminen yleisten alueiden hoidossa ja kunnossapidossa • Kaupunkilaisten osallistuminen luonnon monimuotoisuuden edistämisessä <p>Toimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen liittyvät ohjelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hiilineutraaleja tekoja kehitysohjelma • Luonnon monimuotoisuusohjelma LUMO • Hiilineutraali Tampere -tiekartta • Avoimien viheralueiden viherpalveluohjelma • Luontovirkistyksen palveluohjelma • Retkeilyn kehitysohjelma • Kaupunkipuulinjaus • Kasvikattolinjaus • Hulevesiohjelma • Viheralueohjelma • Arkkitehtuuriohjelma • Metsienhoidon toimintamalli 2030
<p>Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ympäristönsuojeluyksikkö • Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmä • Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito -palveluryhmä
<p>Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)</p>	<p>LUMO-ohjelman toteutuminen, luonnon monimuotoisuutta kuvaavien indikaattoriarvojen vahvistuminen</p>

Kestävän kasvun edistäminen

<p>Toimenpidekokonaisuuden kuvaus</p>	<p>Kärjet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strategian mukaisen kasvun mahdollistaminen taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla • Maankäyttöpölytiikan laatiminen ohjaamaan pitkäjänteisesti kaupungin kehittämistä strategian mukaisesti • Maankäytön vaikutustenarvioinnin kehittäminen tukemaan suunnittelua ja päätöksentekoa • Joukkoliikennejärjestelmän monipuolinen ja vaikuttava kehittäminen (oikea väline, oikeaan paikkaan ja aikaan) <p>Toimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen liittyvät ohjelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yleiskaava ja maankäyttöpölyttiset linjaukset • PALM
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiseudun rakennesuunnitelma ja sen toteutusohjelma • MAL-sopimus • Asemakaavoitusohjelma • Hiilineutraali Tampere -tiekartta • Luonnon monimuotoisuusohjelma
Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Kestävä kaupunki -palveluryhmä • Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmä • Joukkoliikenne (Nysse)
Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	<ul style="list-style-type: none"> • talouden kestävyys • ilmastovaikutukset • luonnon monimuotoisuuden mittarit • alueelliset viherkertoimet • segregatiovaikutukset • elinvoimavaikutukset

Kestävä ja sujuva liikkuminen

Toimenpidekokonaisuuden kuvaus	<p>Kärjet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaupungin liikennejärjestelmän strateginen kehittäminen • Joukkoliikennejärjestelmän ja -solmupisteiden strateginen kehittäminen • Kestävien kulkumuotojen kehittäminen <p>Toimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen liittyvät ohjelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kestävän liikkumisen suunnitelma SUMP • Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma • Pyöräliikenteen kehittämisohjelma • HNT-Ohjelma KK (asukkaat)
Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Liikennejärjestelmäsuunnittelu -yksikkö • Joukkoliikenne (Nysse) • Katutilavalvonta • Yleiskaavoitus • HNT-ohjelma
Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	<ul style="list-style-type: none"> • Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelman (SUMP) toteutuminen • HNT-ohjelma KK • Hiilineutraali Tampere 2030 tiekartan toteutuminen • Liikkumisen kulkutapaosuudet (valtuustokausittain) • Joukkoliikenteen matkustajamäärät ja kestävä liikkumisen indeksi

Strategian painopiste: Tulevaisuuden edelläkävijyyttä

Tavoite vuoteen 2030: Tampere jatkaa menestystarinaansa; meillä on parhaat edellytykset tehdä tulevaisuuden ratkaisuja. Tampereen asema kansainvälisenä tieteen ja korkean osaamisen kaupunkina on vahva.

Valtuustokauden tavoitteet ja mittarit on kuvattu strategiassa.

Keskustan kehittäminen

Toimenpidekokonaisuuden kuvaus	<p>Kärjet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maankäyttöä kehitetään ja täydennysrakentamisessa edistetään asuminen viihtyisyyttä, kaupunkivihreää, kivijalkakauppaa, liike- ja palvelutiloja ja keskustan elävyyttä. • Keskustan saavutettavuuden varmistaminen kaikilla kulkumuodoilla sekä • katujen ja yleisten alueiden toiminnallisten tavoitteiden ja kulkumuotoja koskevien painotusten määrittely kestävästi • Keskustan pysäköinnin ja huollon kehittäminen • Keskustan julkisen kaupunkitilan viihtyisyyden, saavutettavuuden, toiminnallisuuden ja vehreyden lisääminen. • Maankäyttöä kehitetään yksityisillä tonteilla ja hankkeissa kehitetään kivijalkakauppaa, liike- ja palvelutiloja ja keskustan elävyyttä <p>Toimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen liittyvät ohjelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viiden tähden keskusta -kehittämishjelma • Keskustan katuverkon kokonaisperuskorjausohjelma • Kävelyn ja kaupunkielämän ohjelma • Pyöräliikenteen kehittämishjelma • Asemakaavoitusohjelma • Yleiskaavoituksen työohjelma • Viherkerroin • Kaupunkipuulinjaus
Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Asemakaavoitus • Yleiskaavoitus • Viheralueet ja hulevedet -yksikkö • Liikennejärjestelmän suunnittelu -yksikkö • Joukkoliikenne (Nysse) • Kuntatekniikan suunnittelu -yksikkö • Rakennuttaminen • (Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma)
Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	<ul style="list-style-type: none"> • Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen • Keskustan kehitysohjelman työpakettien toteutuminen • Asemakaavoitusohjelman kohteiden toteutuminen

Uudistuva palvelualue

Toimenpidekokonaisuuden kuvaus	<p>Kärjet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Talouden tasapaino, tuottavuuden mittaaminen ja kehittäminen • Rakentamis- ja RYTJ-lakien vaatimien muutosten suunnittelu ja halutut toimintamallit • Maankäytön ja rakentamisen prosessien kehittäminen • Kaupunkimallin ja IoT-alustan kehittäminen ja hyödyntäminen • Älykkään liikennejärjestelmän kehittäminen
Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Koko palvelualue • Paikkatieto-yksikkö • Hallinto- ja talouspalvelut-yksikkö • Yhteistyötahoina tietohallinto, talousyksikkö, strategia- ja kehittämissyksikkö <p>Valtionrahoitusta hyödynnetään rakentamis- ja RYTJ-lakien vaatimusten toteutukseen</p>
Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	<p>Keskeisten toimenpiteiden toteutuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toiminnanohjauksen pilotointi ja käyttöönotto maankäytön prosesseissa • Kansalliseen rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (RYTJ) käyttöönotto

Henkilöstö, osaaminen, työntekijäkokemus ja hyvinvointi

Toimenpidekokonaisuuden kuvaus	<p>Kärjet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön osaamiseen panostaminen ja osaamisen tarvelähtöinen ylläpitäminen ja kehittäminen • Henkilöstön hyvinvoinnin parantaminen ja työntekijäkokemuksen vahvistaminen • Esihenkilötyön ja johtamisen vahvistaminen ja kehittäminen <p>Toimenpidekokonaisuuden toteuttamiseen liittyvät ohjelmat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämisen toimintasuunnitelma • Henkilöstön osaamisen kehittämissuunnitelma
Toteuttajat ja keskeiset yhteistyötahot sekä mahdolliset suunnitelmat ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Koko palvelualue
Toimenpidekokonaisuuden edistymisen arviointikriteerit (mittarit, lopputulos ym.)	<p>Työntekijäkokemusmittauksen tulokset Kunta-10-tutkimuksen tulokset Kaupunkiympäristön palvelualueen henkilöstön työhyvinvoinnin ja osaamisen kehittämisen suunnitelmien toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja väliaikatarkastelu johtoryhmissä</p>

LAUTAKUNNAN TAVOITTEISIIN JA TOIMENPIDEKOKONAISUUKSIEN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄT STRATEGISET RISKIT JA EPÄVARMUUDET

Strategiset riskit ovat epävarmuuksia, jotka voivat lyhyellä ja/tai pitkällä aikavälillä vaikuttaa strategisten tavoitteiden saavuttamiseen. Strategiset riskit voivat johtua esim. virheellisistä tai epäonistuneista päätöksistä, toimintamalleista, johtamisesta, valvonnasta tai hitaasta reagoinnista sisäisiin tai ulkoisiin muutoksiin.

Strategisiin tavoitteisiin pääsemiseksi otetaan usein riskejä, joihin liittyy sekä positiivinen mahdollisuus että negatiivinen uhka. Strategisiin tavoitteisiin kohdistuvien uhkien ja mahdollisuuksien arviointi ja hallinta ovat yleensä organisaation ylimmän johdon vastuulla. Alla olevassa taulukossa strateginen riski kuvaa isompaa kokonaisuutta ja riskialuetta. Strategisella tasolla riskit ovat suuria ja monitahoisia kokonaisuuksia. Palvelusuunnitelmassa tunnistetut monitahoiset riskikokonaisuudet konkretisoituvat palvelualueen alaisten palveluryhmien omissa riskiprofiileissa erilaisiksi yksityiskohtaisemmiksi riskeiksi, joita hallitaan hyvin moninaisilla johdon päättämällä toimenpiteillä.

Strategiset riskit ja epävarmuudet

Riskialue	Riskin / riskien kuvaus
Muuttuva toimintaympäristö ja ilmiöt	Sodan seurannaisvaikutukset luovat epävarmuutta laajasti. Monipaikkainen työ on muuttanut ihmisten toimintatapoja ja työyhteisöjä. Kustannustason nousu, korkotason nousu ja yleinen taloudellinen epävarmuus vaikuttavat investointimahdollisuuksiin. Muuttuneet toimintatavat ovat sekä riski että mahdollisuus.
Kestävä kehitys ja vastuullisuus	Luontokadon ehkäiseminen sekä ilmastonmuutoksen hillintä, siihen varautuminen ja sopeutuminen. Luontokato ja ilmastonmuutos vaikuttavat pitkällä aikavälillä heikentävästi kaupungin asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, taloudelliseen toimintaan sekä rakennettuun omaisuuteen. Nämä tavoitteet haastavat kasvutavoitetta.
Hallinto- ja johtamismalli	Pormestariohjelmasta palvelusuunnitelmaan siirrettävät tavoitteet osin ristiriitaisia. Konsernin yhteensovittamisongelmat, mm. kaupunkikehityshankkeiden yhteensovittaminen.
Strategian toteuttaminen	Liikkumiseen liittyvät strategiset tavoitteet eivät toteudu. Kestävien kulkumuotojen osuudet eivät kehity tavoitellusti. Maankäytöllisesti kasvuun vastaaminen vaikeutuu.
Lainsäädäntö	Palvelualueen lainsäädäntö, mm. rakentamislaki ja RYTJ, uudistuivat. Lainsäädännön uudistukset muuttavat toimintaa ja prosesseja. Toisaalta ne nähdään mahdollisuuksina.

Uudet innovaatiot	Vauhdilla etenevä digitalisaatio, mukaan lukien tekoäly, ja sen hidas käyttöönotto palvelualueella voi muodostaa toiminnallisen riskin tulevaisuudessa. Vastaavalla tavalla liian nopea käyttöönotto voi muodostaa riskin.
Sidosryhmät, yhteistyö ja edunvalvonta	Yleinen toimintakulttuuri muuttuu ja polarisoituu. Samoin demokratia monimuotoistuu, ja kolmannen ja neljännen sektorin vaikutus lisääntyy. Sidosryhmien kuulemiselle tulee yhtä enemmän kanavia. Kolmannen ja neljännen sektorin aktiivisuus lisääntyy, mikä haastaa meitä tasapainoisessa sidosryhmien kuulemisessa.
Johdon tilannekuvat	Väärä tilannekuva johtaa väärään johtamiseen. Esimerkiksi talouden tilannekuvat ja ennusteet. Kehittämisen muutoksen nopeutta ei osata ennakoita. Dataa on, mutta sen kokonaisaltaiseen hyödyntämiseen ei ole vielä käytössä riittävästi sopivia välineitä.
Palvelutuotanto	Markkinoiden toimimattomuus. Markkinat keskittyvät ja kaupunki on tietyillä toimialoilla riippuvainen muutamasta palveluntarjoajasta. Tästä aiheutuu kustannusten kasvua ja laadun heikentymistä. Asukas- ja asiakaslähtöisyys ei toteudu tavoitellusti.
Henkilöstö	Osaavan henkilöstön rekrytoinnin haasteet ja henkilöstön työhyvinvointi. Tavoitteita ei saavuteta, mikäli osaavaa henkilöstöä ei saada rekrytoitua ja työhyvinvointi ei ole hyvällä tasolla.

HANKINTALINJAUKSET

Yhdyskuntalautakunnan palvelujen sekä aineiden ja tarvikkeiden ostot ovat vuonna 2023 noin 38,7 milj. € (vuonna 2022 noin 37,8 milj. €), jotka muodostavat noin 52 % yhteiskuntalautakunnan toimintamenoista. Pääosa hankinnoista toteutetaan kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito -palveluryhmässä. Investoinnit ovat noin 50 milj.€ (vuonna 2022 noin 68M €), joista noin 50 % muodostuu perusparannus- ja uudisrakentamisesta ja noin 20 % muodostuu raitiotiehankeesta.

Kaupunkiympäristön palvelualueen toimittaja- ja palveluntuottajaverkostolla on merkittävä rooli strategisten tavoitteiden toteutumisessa. Toimittajayhteistyön ja hankintaosaamisen kehittymistä seurataan kaupunkitasoisen ulkoisen kumppanuus- ja osaamiskyselyn avulla. Kaupunkiympäristön palvelualue tavoittelee kyselyn tulokseksi suunnitelmakauden loppuun mennessä keskiarvoa 80 (vuoden 2021 tulos 70). Riskien hallitsemiseksi kehitetään toimintamalleja ja -prosesseja, jotka tukevat hankintojen hallintaa niiden elinkaaren eri vaiheissa. Toimintamallien avulla luodaan edellytykset hankintojen johtamiselle kokonaisuutena ja tavoitteiden yhteensovittamiselle sekä seurannalle.

Kaupunkiympäristön suunnittelu

Palveluryhmän toimintamenoista 18, 683 milj. € vuonna 2023 palvelujen, aineiden ja tarvikkeiden ostot ovat noin 8,1 milj. €/43 %:ia. Näistä ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden osuus on noin 5,76 milj. €. Ulkoiset ostot muodostuvat pääosin yleis- ja asemakaavan, viheralueiden ja hulevesien sekä liikenteen suunnittelua ja valmistelua tukevien erillissuunnitelmien ja -selvitysten asiantuntijapalvelujen ostoista.

Hankinnat jakautuvat seuraavasti: noin 34 % liikenteeseen liittyvät suunnitelmat ja selvitykset, 35 % yleis- ja asemakaavan erillisuunnitelmat ja -selvitykset, 8 % yleisten alueiden maisemasuunnitelmat, 23 % hulevesiin liittyvät suunnitelmat ja selvitykset. Palveluryhmä hankkii palvelutarpeet markkinoilta pääosin teemoittain kilpailutettujen puitejärjestelykokonaisuuksien kautta. Palveluryhmällä ei ole merkittäviä sidosyksikköhankintoja.

Palveluryhmän keskeiset hankintakokonaisuudet ovat:

1. Kaavasuunnittelun asiantuntijapalvelut
2. Maisemasuunnitteluun liittyvät suunnittelu- ja asiantuntijapalvelut
3. Hulevesien ja vesihuoltoon liittyvät asiantuntijapalvelut
4. Liikennesuunnitteluun liittyvät suunnittelu- ja asiantuntijapalvelut

Toimintaympäristö

Ostopalvelut ovat merkittävä osa palveluryhmän palvelutuotantoa jatkossakin, eikä sen käytössä ei ole näköpiirissä olennaisia muutoksia nykyiseen palvelutuotannon tarpeeseen. Kaupungin kasvuun ja rakentamiseen vastaaminen edellyttää jatkossakin monipuolista ja laadukasta kaupunkisuunnittelutoimistojen hyödyntämistä sekä entistä laajempaa erityisasiantuntemusta.

Markkinatilanne suunnittelupalveluissa on osittain keskittynyt kansallisiin monialatoimistoihin.

Strategiset painopisteet

Tampere tekemisen kaupunki -strategia, Kestävä Tampere 2030 -linjaukset sekä Hiilineutraali 2030 Tampere -tiekartta ja muut erillisohjelmat asettavat hankintojen ohjauksen ja kehittämisen suuntaviivat. Hankinnoilla luodaan puitteet kestäväälle kaupunkirakentamiselle. Toimittajavalinnoissa painottuvat palveluntuottajien osaaminen kaupunkikehityksen kestäväen kasvun, liikkumisen sekä kiertotalouden ja ilmastovaikutusten edistämiseksi. Samalla pyritään edistämään pienten ja keski suurten yritysten osallistumismahdollisuuksia tarjouskilpailuihin. Kokonaistaloudellista ajattelua edistetään lisäämällä puitesopimusten sisäisiä kilpailuja.

Kaupunkiympäristön rakentaminen ja ylläpito

Palveluryhmän toimintamenoista 44,910 milj. € palvelujen, aineiden ja tarvikkeiden ostot ovat noin 24,455 milj.€/55 %:ia. Ostot muodostuvat pääasiassa kunnallisteknisten asiantuntijanpalvelujen ostoista, infraomaisuuden hallinnan kunnossapito- ja korjaushankinnoista.

Palveluryhmän Investoinnit muodostuvat sekä kunnallisteknisten asiantuntijapalvelujen että rakennusurakoiden aktivoinneista ja ovat vuonna 2023 noin 50 milj.€ (vuonna 2022 n. 68 miljoonaa euroa), Rakennusurakoiden hankinnat jakautuvat seuraavasti: noin 40 % uudisrakentaminen, noin 20 % raitiotiehankkeen rinnakkaishankkeet ja noin 40 % toiminnallisuuden parantaminen ja peruskorjaus. Rakennusinvestoinneista noin 80 %:ia (40 - 50 milj. €) hankitaan markkinoilta erillisillä urakoiden tarjouskilpailuilla ja noin 20 % (10-15 milj. €) Tampereen Infra Oy:ltä sidosyksikköhankintana.

Palveluryhmän keskeiset hankintakokonaisuudet ovat:

1. Kunnallisteknisten suunnitelmien puitesopimukset
2. Investointiohjelman mukaiset infran rakennuskohteet sisältäen raitiotien niin sanotut rinnakkaiskohteet sekä Tampereen Infra Oy:ltä tilattavat pienemmät urakkakohteet
3. Yleisten alueiden kunnossapidon kokonaispalvelusopimus Tampereen Infra Oy:n kanssa
4. Sähkötekniisten järjestelmien kunnossapitosopimukset

Toimintaympäristö

Rakentamisen volyymi on hidastunut epävarmuuden lisääntyessä ja kustannustason noustessa. Investointikohteita on priorisoitu ja jouduttu osittain siirtämään toteutettavaksi myöhemmin. Ulkoisen palvelutuotannon käytössä ei ole kuitenkaan näköpiirissä olennaisia muutoksia nykyiseen palvelutuotannon rakenteeseen ja tarpeeseen. Kaupungin kasvu ja mm. raitiotien laajeneminen edellyttävät tulevaisuudessakin ulkoisten palveluntuottajien ja urakoitsijoiden hyödyntämistä laaja-alaisesti.

Kunnallisteknisessä suunnittelussa markkinat ovat osittain keskittyneet kansallisiin monialatoimistoihin. Infran urakoitsijamarkkina ja tarjonta muodostuu pääasiassa pk-yrityksistä ja valtakunnallisista yrityksistä. Erityisesti alihankinnassa myös pienien yritysten osuus on merkittävä.

Palveluryhmän keskeiset kumppanit ovat markkinoilla toimivat kunnallistekniikan suunnittelutoimistot ja urakoitsijat sekä kaupungin tytäryhtiöt Tampereen Raitiotie Oy ja Tampereen Infra Oy sekä Vesi liikelaitos.

Strategiset painopisteet

Rakentamisen toteutusmuodot sekä laajuudet suunnitellaan tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina siten, että myös jatkossa pk-yrityksillä on mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuihin. Kokonaiskustannusajattelun lisäksi toimittajavalintaa ohjaa lisääntyvissä määrin hiilidioksidipäästöjen vähentäminen mm. uusiomateriaalien käyttöä ja vähäpäästöistä kalustoa koskevia vaatimuksia asettamalla huomioiden mm. rakentamisen aikaiset kuljetus- ja materiaalivirrat. Kokonaistaloudellista ajattelua edistetään lisäämällä suunnittelusopimusten sisäisiä tarjouskilpailuja. Urakkahankintojen kokonaistaloudellista suunnittelua ja seurantaan vahvistetaan käyttöön otetun standardikustannuslaskennan avulla niin markkinoilta kuin In House -yhtiöiltä ostettaessa.

Suunnitteluvaiheessa kiinnitetään huomioita liikenne- ja muiden haittojen minimoimiseen ja varmistetaan näiden tehokas tiedonkulku sidosryhmille. Konserniyhtiöiden kanssa solmittuja sopimuksia ja käytäntöjä kehitetään edelleen huomioiden sujuva ja kustannustehokas rakentaminen. Tampereen Infra Oy:lta hankittavia yleisten alueiden kunnossapitopalvelujen laadun ja kustannusten seuranta ja arviointia kehitetään edelleen kokonaispalvelusopimuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Sopimusohjauksen keinoja ja ehtoja kehitetään siten, että ne varmistavat ekologisuudelle ja taloudellisuudelle asetettujen tavoitteiden lisäksi sosiaaliseen vastuuseen liittyvät vaatimukset. Kilpailu-

tusten ja hankintojen hallinnan tuloksellisuuden yhtenäisiä arviointimenetelmiä kehitetään suunnitelmakauden aikana. Kilpailutusten onnistumisia arvioidaan etenkin strategisesti merkittävien hankintojen osalta.

Kestävä kaupunki

Palveluryhmän v. 2022 toimintamenoista 3,9 M€ palvelujen, aineiden ja tarvikkeiden ostot ovat noin 0,7M€ eli vajaat 20 %. Ostot muodostuvat pääasiassa erillisistä kaupunkiympäristön kehittämistä tukevista asiantuntijapalvelujen hankinnoista, jotka ovat pääasiassa pienhankintoja. Palveluhankinnat tukevat ja lisäävät palveluryhmän ja koko kaupungin kestävän kehityksen tehtävää ja ymmärrystä ekologisen ja sosiaalisen vastuun näkökulmasta.

Palveluryhmän suurin yksittäinen hankinta on pieneläinten eläinlääkäripäivystys. Muuten palveluryhmän keskeisiä kumppaneita hankinnoissa ja tutkimusyhteistyössä ovat ympäristöön ja kaupunkiympäristön rakentamiseen keskittyvät konsulttiyhtiöt, ICT-alan yritykset ja tutkimuslaitokset.

Toimintaympäristö

Ostopalvelut ovat melko pienessä roolissa palveluryhmän toiminnassa.

Strategiset painopisteet

Hankinnat suunnitellaan oikeassa laajuudessa ja toteutetaan pääsääntöisesti kevennettyinä tarjouskilpailuina. Hankintasopimusten ehdot ovat oikeassa suhteessa tavoiteltaviin hyötyihin ja varmistavat palvelujen tarkoituksenmukaisuuden ja sujuvuuden.

Joukkoliikenne

Joukkoliikennelautakunnan palvelujen sekä aineiden ja tarvikkeiden ostot ovat vuositasolla noin 770 milj. € ja muodostavat noin 83 % joukkoliikennelautakunnan toimintamenoista. Hankinnat koostuvat merkittävältä osin bussiliikenteen ostoista sekä joukkoliikennettä tukevien ICT- ja maksujärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä. Investoinnit ovat olleet viime vuosina 0,5 milj. €.

Toimintaympäristö

Joukkoliikennepalvelujen tarjouskilpailuun osallistuu pääsääntöisesti useita eri kokoisia tarjoajia, joten markkinatilanne on hyvä. Bussiliikenteen ostopalveluja tuottaa tällä hetkellä oman tuotannon lisäksi kuusi yksityistä, eri kokoista, yritystä. Oman tuotannon osuus bussiliikenteen markkinasta on noin 30 prosenttia.

Lainsäädäntö edellyttää, että hankittavasta bussiliikenteestä noin 40 % perustuu puhtaaseen käyttövoimaan eli sähköön, uusiutuvaan dieseliin tai biokaasuun. Lisäksi lainsäädäntö edellyttää, että puolet puhtaasta käyttövoimasta on sähköä. Vuodesta 2026 alkaen puhtaan käyttövoiman osuus hankittavista palveluista tulee olla 60 prosenttia. Tämä lainsäädäntö koskee myös omaa tuotantoa eli Tampereen kaupunkiliikenne liikelaitosta.

Strategiset painopisteet

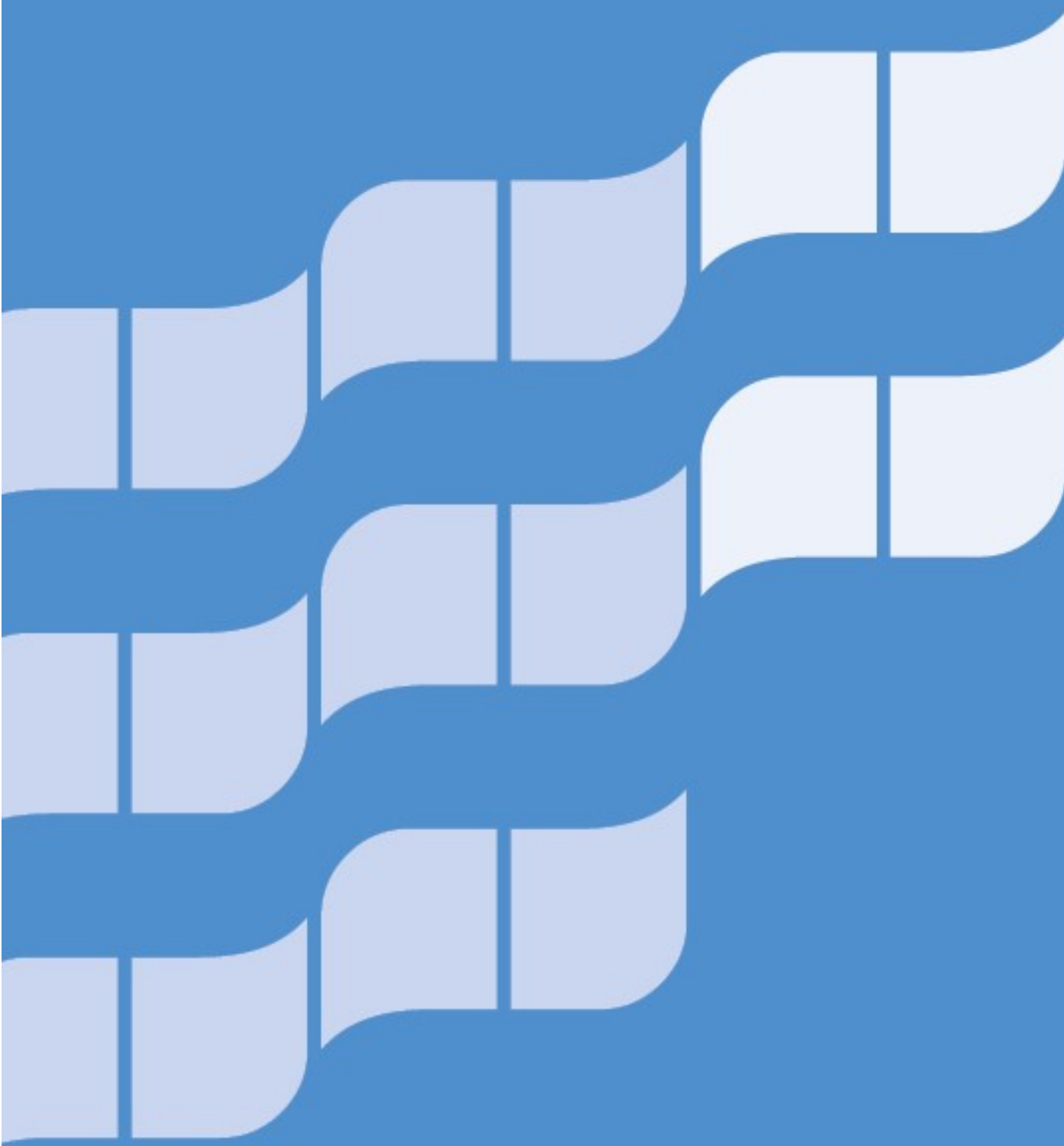
Bussiliikenteen hankintoja suunnitellaan niin, että kilpailuja on auki joka vuosi ja kilpailukohteet ovat erikokoisia mahdollistaen eri kokousten yritysten osallistumisen kilpailuihin.

Bussiliikenteen palveluhankinnoissa hyväksytään lainsäädäntöä tiukemmin pääsääntöisesti vain puhtaat käyttövoimat, joita ovat sähkö, uusiutuva diesel ja biokaasu. Varmistetaan, että sähköliikenteen osuus toteutuu mutta muilta osin markkina voi ratkaista kohteittain, millä puhtaalla käyttövoimalla palvelu tuotetaan. Oman tuotannon eli Tampereen kaupunkiliikenne liikelaitoksen (TKL) liikennetuotannossa siirrytään lähivuosina merkittävässä määrin sähköbusseihin ja siihen tarkoitukseen on tavoitteena rakentaa uudet varikot Itä- ja Länsi-Tampereelle. TKL:n liikennöimät linjat valikoidaan jatkossa niin, että niiden hoitaminen kyseisiltä varikoilta on talouden ja toiminnan näkökulmasta perustelluinta.

Liitteet:

- Kehitysohjelmien alustavat työpaketit

TAMPERE